

Sygn. akt: III AUa 1002/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Godlewski

Sędziowie: SSA Jacek Zajączkowski (spr.)

SSO del. Anna Rodak

Protokolant: sekr. sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 12 lutego 2013 r. w Łodzi

sprawy **B. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.**

o emeryturę,

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Płocku

z dnia 26 marca 2012 r., sygn. akt: VI U 1094/11;

oddala apelację.

III AUa 1002/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 lipca 2011r. Zakład Ubezpieczeń Oddział w P. odmówił B. G. prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych z uwagi na nieudowodnienie 15 lat takiej pracy.

W odwołaniu od powyższej decyzji B. G. wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do żądanego świadczenia podnosząc, że w zakwestionowanym przez ZUS okresie zatrudnienia w Państwowych Zakładach (...) S.A. w W. od 1 marca 1975r. do 31 stycznia 1982r. oraz od 1 grudnia 1986r. do 31 sierpnia 1995r. pracował w warunkach szczególnych na wydziale produkcyjnym. Jako mistrz nadzorował na tym wydziale prace pracowników, udzielał im praktycznego instruktażu. Natomiast jako planista, starszy mistrz i starszy referent ds. planowania sprawdzał oprzyrządowanie potrzebne do wykonania robót na halach produkcyjnych. Były to materiały typu żywice, butapreny, acetony, materiały lakiernicze i inne materiały chemiczne. Podał, że był wówczas ubrany w strój roboczy, otrzymywał posiłki regeneracyjne, mleko, dodatek szkodliwy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Płocku wyrokiem z dnia 26 marca 2012r. oddalił odwołanie.

Rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji zapadło w następującym stanie faktycznym:

B. G., urodzony (...), w dniu 6 kwietnia 2011r. złożył wniosek o wcześniejszą emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca w dniu (...) ukończył 60 lat. Udowodnił łączny okres zatrudnienia w wymiarze 25 lat okresów składkowych oraz okresów nieskładkowych. Nie pozostaje w stosunku pracy, pobiera zasiłek przedemerytalny. Nie jest członkiem OFE.

Organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy do szczególnego stażu pracy zatrudnienia w Państwowych Zakładach (...) S.A. w W. od 1 marca 1975r. do 31 stycznia 1982r. oraz od 1 grudnia 1986r. do 31 sierpnia 1995r., ponieważ z przesłanej przez pracodawcę dokumentacji wynika, że w okresie od 1 marca 1975r. do 31 stycznia 1982r. ubezpieczony zajmował stanowisko „mistrza”, natomiast w okresie od 1 grudnia 1986r. do 31 sierpnia 1995r. stanowisko „planisty, starszego mistrza i starszego referenta ds. planowania”, na których wykonywał prace umysłowo - merytoryczne.

W okresie od 14 lipca 1969r. do 31 sierpnia 1995r. B. G. był zatrudniony w Państwowych Zakładach (...) S.A. w W.. W okresie tego zatrudnienia od 1 marca 1975r. do 31 stycznia 1982r. pracował na stanowisku mistrza, zaś od 1 kwietnia 1990r. do 31 sierpnia 1992r. - starszego mistrza, natomiast od 1 grudnia 1986r. do 31 marca 1990r. planisty, od 1 września 1992r. do 31 sierpnia 1995r. - starszego referenta ds. planowania. W tym czasie pracował na wydziale produkcyjnym. Będąc zatrudnionym na stanowisku mistrza i starszego mistrza wykonywał te same czynności. Zmiana nazwy stanowiska wiązała się z podwyżką. Dla starszego mistrza w taryfikatorze obowiązującym w zakładzie pracy przewidziana była bowiem wyższa stawka wynagrodzenia. Zgodnie z zakresem obowiązków do podstawowych obowiązków mistrza należało kierowanie podstawowym ogniwem przedsiębiorstwa zapewniając rytmiczną realizację nałożonych zadań poprzez organizację pracy i rozkład zajęć na podporządkowanym odcinku pracy przy zachowaniu bezpiecznych metod pracy. Na tych stanowiskach do zadań B. G. należał nadzór nad pracą podległych mu pracowników zajmujących się wytwarzaniem zbiorników, skrzydeł i innych elementów samolotów wykonanych z laminatów, tzw. laminaciarzy. Mistrzowie (starsi mistrzowie) przydzielali im pracę, pokazywali jak ją prawidłowo wykonywać, przeprowadzali instruktaże, pomagali, nadzorowali, czy jest ona dobrze wykonywana, sprawdzali, czy końcowy produkt (detal) został wytworzony i jako pierwsi dokonywali jego odbioru. Cały czas przebywali przy stanowiskach pracy laminaciarzy. Mistrzowie podlegali kierownikowi wydziału. Praca planisty i starszego referenta ds. planowania była pracą tożsamą, zróżnicowaną jedynie wysokością wynagrodzenia w taryfikatorze. Planista zajmował się organizowaniem, przygotowaniem i kontrolą procesu produkcji, tj. co dany pracownik robi i w jakim cyklu redukcyjnym znajduje się produkt. Zabezpieczał zaplecze materiałowe i dokumentacyjne. Zajmował się obiegiem dokumentów. Kontrolował stan materiałów (środków chemicznych typu żywice epoksydowe, utwardzacze: szklana tkanina, szklana mata, szklany robing) i narzędzi pomocniczych w magazynku (form, foremników, narzędzi montażowych), nadzorował ich wydawanie. Pilnował, żeby terminy produkcji poszczególnych elementów były trzymane. Śledził przebieg detalu na produkcji. Gdy był przestój produkcji na jakimś jej odcinku, dbał o przydział innej pracy dla danego pracownika. Zgłaszał detale do odbioru. Nie sprawdzał jakości produkcji, lecz jedynie to, czy produkt został skończony. Kontrolą jakości produkcji zajmowali się bowiem kontrolerzy jakości, dodatkowo była przeprowadzana kontrola cywilna i wojskowa. Podejmował decyzję co do jego spedycji, co do dalszego toku produkcji, gdy została ona zatrzymana.

Z tytułu powyższego zatrudnienia zakład pracy wystawił wnioskodawcy świadectwo pracy w warunkach szczególnych, gdzie pracę w okresie od 1 marca 1975r. do 31 stycznia 1982r. i od 1 grudnia 1986r. do 31 sierpnia 1995r. zakwalifikowano jako prace w warunkach szczególnych według wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., dział XIV „Prace różne”, poz. 24 „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”.

W konsekwencji powyższych ustaleń Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie nie jest zasadne. B. G. nie przysługuje prawo do emerytury przewidzianej w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu

Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009r., poz. 1227 – tekst jednolity z późn. zm.), ponieważ nie legitymuje się on wymaganym 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach. W ocenie Sądu, przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe potwierdziło jedynie fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach od 1 marca 1975 r. do 31 stycznia 1982r. i od 1 kwietnia 1990r. do 31 sierpnia 1992r. na stanowisku mistrza (starszego mistrza), które zakwalifikował według wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., dział XIV „Prace różne”, poz. 24 „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”, tj. w dziale IV „W chemii”, poz. 17 „Produkcja i przetwórstwo żywie i tworzyw sztucznych oraz produkcja surowców, półproduktów i środków pomocniczych stosowanych do ich produkcji i przetwórstwa, produkcja wosków i woskoli”. Sąd uznał natomiast, że praca odwołującego od 1 grudnia 1986r. do 31 marca 1990r. i od 1 września 1992r. do 31 sierpnia 1995r. na stanowisku planisty (starszego referenta ds. planowania) nie była wykonywana w warunkach szczególnych. Stanowiła jedynie ogólną kontrolę procesu produkcji, noszącą jedynie pewne cechy kontroli międzyoperacyjnej, jednakże w rozmiarze pozwalającym na jej zakwalifikowanie jako świadczonej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Obejmowała ona bowiem takie czynności jak wydawania materiałów z magazynu, sprawdzanie jego stanu, przygotowywanie i obieg dokumentów. W bezpośrednim wymiarze była sprawowana jedynie w razie zaistnienia komplikacji w procesie produkcji. W bieżącej jej realizacji bezpośredni nadzór nad tym procesem mieli mistrzowie podlegli kierownikom. Planista (starszy referent ds. planowania) nie należał do tego bezpośredniego pionu nadzoru. Tym samym, B. G. nie udowodnił wymaganego prawem 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych, a jedynie 9 lat i 4 miesiące takiej pracy, więc nie może nabyć prawa do emerytury z tego tytułu. Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy w oparciu o art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji swojego wyroku.

W apelacji ubezpieczony, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, zaskarżył wymieniony wyżej wyrok w całości, zarzucając:

- naruszenie art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy o rentach i emeryturach z FUS poprzez jego niezastosowanie polegające na nieuwzględnieniu żądania odwołującego o uznanie, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach;
- naruszenie art. 32 ust. 4 ustawy o rentach i emeryturach z FUS oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że odwołujący nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych;
- naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zgromadzonego materiału dowodowego i uznanie wbrew przeprowadzonym dowodom, że odwołujący nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych oraz przyjęcie, że sporządzona w sprawie opinia jest kompletna i całościowa i wyczerpująco wyjaśnia kwestie przedstawione biegłemu do zaopiniowania.
- naruszenie art. 286 k.p.c. poprzez niezastosowanie i oddalenie wniosku o powołanie innego biegłego w sprawie z uwagi na niekompletność złożonej opinii i brak wiedzy biegłego w zakresie zasad funkcjonowania przedsiębiorstwa, w którym pracował odwołujący.

Wskazując na wyżej wymienione zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie może odnieść skutku. Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów prawnych.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009r., poz. 1227 – tekst jednolity ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. na dzień 1 stycznia 1999r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w art. 184 ust. 1 cyt. ustawy, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem – art. 184 ust. 2.

W myśl art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz zgodnie z treścią § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.), mężczyznom urodzonym przed 1 stycznia 1949r. będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienionych w wykazie A, przysługuje prawo do emerytury w wieku 60 lat, jeżeli udowodnią co najmniej 25 – letni okres składkowy i nieskładkowy, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W myśl § 2 w/w rozporządzenia okresy pracy uzasadniające prawo do wcześniejszego świadczenia emerytalnego to okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywana jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Z ustaleń Sądu Okręgowego, które Sąd Apelacyjny w całości uznaje za własne wynika, że B. G. nie spełnił wszystkich – przewidzianych w/w przepisach – przesłanek do nabycia prawa do emerytury. Wnioskodawca nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy dał podstawę do jednoznacznego stwierdzenia, że B. G. w okresie od 1 grudnia 1986r. do 31 marca 1990r. i od 1 września 1992r. do 31 sierpnia 1995r. zatrudniony w Państwowych Zakładach (...) S.A. w W. na stanowisku planisty (starszego referenta ds. planowania) nie wykonywał pracy, która odpowiadała zakresowi prac dozoru inżyniersko – technicznego nad pracownikami wykonującymi pracę w szczególnych warunkach czy kontroli międzyoperacyjnej i kontroli jakości produkcji stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Wnioskodawca bowiem w ramach swoich obowiązków wykonywał ogólną kontrolę procesu produkcji, noszącą jedynie pewne cechy kontroli międzyoperacyjnej, jednakże w rozmiarze nie pozwalającym na jej zakwalifikowanie jako świadczonej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Obejmowała ona bowiem takie czynności jak wydawania materiałów z magazynu, sprawdzanie jego stanu, przygotowywanie i obieg dokumentów. W bezpośrednim wymiarze była sprawowana jedynie w razie zaistnienia komplikacji w procesie produkcji. W bieżącej jej realizacji bezpośredni nadzór nad tym procesem mieli mistrzowie podlegli kierownikom. Planista (starszy referent ds. planowania) nie należał do bezpośredniego pionu nadzoru. A zatem praca wykonywana przez B. G. od 1 grudnia 1986r. do 31 marca 1990r. i od 1 września 1992r. do 31 sierpnia 1995r. nie spełniała przesłanek wskazanych w wykazie A dziale XIV pkt 24, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i nie może być zakwalifikowana jako praca w szczególnych warunkach. Warunek ten jest bowiem spełniony, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku stale, to jest ciągle wykonuje pracę w szczególnych warunkach i nie wykonuje przy tym innych czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy. Tylko bowiem okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wypełniają kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Stałe wykonywanie takich prac oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku) lub okresowe, a nie stałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych

warunkach wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia (por. postan. SN z 3.10.2008r. II UK 133/08, LEX nr 658191, wyrok SN z 4.06.2008r. II UK 306/07 OSNP 2009/21-22/290).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zawarte w apelacji zarzuty stanowią w istocie polemikę z prawidłowymi i nie budzącymi wątpliwości ustaleniami Sądu I instancji. Zarzuty odnośnie opinii biegłego mają o tyle marginalne znaczenie, że w zakresie postępowania w przedmiocie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach przydatność opinii biegłego co do stałości wykonywania tego zatrudnienia w ogóle nie poddaje się ocenie biegłego tylko stanowi ocenę sądu, a sąd ocenił tę kwestię na podstawie całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w tym z osobowych źródeł dowodowych. Sąd Okręgowy prawidłowo – w świetle art. 232 k.p.c. - ocenił wynik przeprowadzonego postępowania dowodowego, bez naruszenia granic zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c.

Reasumując, skoro udowodniony okres zatrudnienia ubezpieczonego w warunkach szczególnych wyniósł 9 lat i 4 miesiące, liczone na dzień 1 stycznia 1999r., to tym samym nie udowodnił 15 – letniego okresu takiej pracy i nie spełnił wszystkich warunków do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury. Przewidziane w art. 184 w zw. z art. 32 cyt. wyżej ustawy prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym niż powszechnie przyjęty stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 cyt. ustawy emerytalnej, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób ścisły i gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo.

W tym stanie rzeczy, nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji swojego wyroku.